

nocoj, ko so zvonovi peli tako lepo, kakor zvonijo le v sveti noči, ga zopet ravno njihov glas spominja bridke resnice: »Vse na svetu se spreminja.«

Stopil je v svetišče božje. Mogočno so donele orglje; vmes pa se je glasilo ubrano petje: »Sveta noč, blažena noč!«

Ivan — tako se je imenoval mladenič, se pririje do altolja, ki je posvečen sv. Antonu. Krasne jaslice so bile tu narejene. Ivan je pokleknil pred jaslice in goreče molil k božjemu dedetu, proseč ga milosti, da bi ga varoval na tujem vseh nevarnosti, ki prete mladeniču med svetom. Molil je tudi za svojega rajnega očeta — »O Bog! kdo bi si bil lani na sveti večer mislil to?! — Toda zgodi se Tvoja volja.« Tako je vzdihnil Ivan in svetla solza se mu zasveti v obeh.

Končano je bilo sveto opravilo. Večina vernikov je odšla, le ta in oni je še pokleknil pred jaslice, ker mu preje ni bila dana prilika zato.

Ivan je stopil v stol, ni še hotel iti iz cerkve; čemu? — Saj drugje bi nocoj ne mogel biti; tu v cerkvi pa se mu zdi nekako čisto domače —, in pri pogledu na jaslice se mu neznana miloba vseli v srce. Zdi se mu, da vidi daleč v domači vasi kapelico, v koji je še lani napravil jaslice — no, niso bile tako lepe sicer kot te, ali njemu so se zdelo mnogo lepše, mnogo dražje —.

Zamislil se je nazaj v srečno dobo svojega življenja; — mizar je. Dokler se je učil v sosedni vasi, tedaj je prišel vsaki dan domov — najljubši so mu ti dnevi. — A doslužil je svoja tri leta in misliti je moral na daljno izobrazbo. Misel na ločitev mu je bila britka, a sprijaznil se je slednjič z njo. Spominja ob besedi, ki mu jih je govorila ob slovesu mati: »Ivan, ne pozabi Boga na tujem in Bog ti bode pomagal. Priden bodi, varuj se slabih tovarišev in rad moli k Bogu.« In oče — resen in strog mož sicer — mu je tedaj stisnil roko rekoč: »Pojdi sin, in ko se vrneš, glej da te bova vesela jaz in mati!« Poslovil se je še od dragega mu strica in dobrih sosedov — potem pa solzeč se odšel —. Gledal je iz železnice kako so zginjale domače gore, in zdelo se mu je, da se je s tistim dnevom poslovil tudi od svoje mladosti. —

Prišel je k tujim ljudem, priden je bil in radi so ga imeli, vendar tu se ni mogel sprijazniti. Mojster, pri katerem je delal, je smešil vse kar je bilo zanj sveto. Silil ga je slabe brezverske časopise čitati in v slabe družbe zahajati. Ivan, kot zaveden katoliški mladenič, je kmalo spoznal kolika nevarnost mu preti, zato se je kmalo poslovil od te hiše. In šel je v Ljubljano. Našel je tu pošteno, krščansko hišo in tu je ostal; tu se je čutil zadovoljnega. —

Veliki mladeniški shod je bil. Poslušal je Ivan ognjevit govor navdušenih mladeničev, a on se ni mogel veseliti. Dasi sicer vedno vesel in živ, je bil otožen — sam ni vedel zakaj —. Doma pa ga je čakalo drobno pisemce, in žalostna njegova vsebina, da je danes umrl njegov stric Joško —. Ni jokal Ivan, samo vzdihnil je: »Oče! Tvoja sveta volja naj se zgodi!« —.

Par mesecev pozneje pa se je peljal po železnici proti domu. Proti domu — vsak je vesel, ko čez dolgo časa zopet upa videti domače gore; in Ivan — solzil se je, in zdaj pa zdaj zaihtel —. Železni konj je hitel. Že vidi Ivan v daljavi dobro znani mu vrh domačega hriba — in zdaj se mu pogled odpre —. Še je stala domača vas na istem mestu kakor preje; v njej pa, tam sredi, stala je njegova rodna hišica —. Njega je bridkost obsla. Če bi bližje bilo, bi lahko opazil čez okno tam sredi hiše oder, na njem pa blede obraz — svojega očeta —.

Srce se mu je trgalo, ko so zagrebali njegovega dragega očeta; a ni plakal,

ampak udano vzdihnil k Bogu: »Zgodi se Tvoja sveta volja!« —

In nocoj — sveti večer je —. Kako se je v oni zlati dobi veselil tega večera! Kako je pripravljaj raznovrstne reči za jaslice! A letos —. Še delajo jaslice njegovi znanci, še lepo v krogu pojo božične pesmi — a on tu spoznava, da se je res pri slovesu od doma poslovil tudi od svoje mladosti.

Pogledal je Ivan okoli in videl, da je sam v cerkvi; vstal je tudi on. Zunaj ga je pa pozdravila stara znanka — burja. Ivanu pa se je zdelo, da je to umrli, brezčutni svet — — — toda zdihnil je: »Oče! Tvoja sveta volja naj se zgodi!« potem pa je pospešil korake — sam ni vedel kam — — —.

### Kako se je Lešnikov Peter ženil?

F. Leskovar.

Najlepša leta pač preživi vsak fant pri vojaki. Čeravno so huda leta, vendar se jih z veseljem in ponosom spominja, »ko je nosil sabljo, puškico nabasano«. Tudi svojih tovarišev se rad spominja, ki so z njimi delili slabe in vesele ure. In če se pozneje sreča slučajno s katerim, gotovo si pristrčno stisneta roki, zavijeta jo v gostilno ter si tam pri kupici vina oživita spomine na skupna leta.

Tako sem se tudi jaz slučajno sešel pred nekaj tedni z Lešnikovim Petrom. Peter je bil pri vojaki najpriljubljenejši dečko. Vedno vesel, poln šal in dovtipov. Ko ga toraj srečam, sem takoj opazil, da je še vedno stari dovtipni Peter, čeravno so mu njegove brke in brada delala resno moško lice. Vendar te modre oči, te so še gledale vedno tako šegavo v svet.

Kmalu sva sedela pri dobri kupici vinca v Narodnem domu, ter si pripovedovala in oživljala šaljive in resne dogodbe iz vojaških let. Posebno Peter je oživel pri teh spominih ter vganjal šale, da ga je bilo veselje poslušati.

»No, Peter!« rečem mu slednjič, »povej mi kako šaljivo, ki si jo naredil po vojaških letih?«

Peter se je namuznil in rekel: »Po vojaških letih sem naredil najboljšo takrat, ko sem se ženil.«

»Povej, Peter!« silil sem ga radoveden. Na to je tovariš začel: Oktobra leta 1899 sem prišel domov, lačen, žejen, trideset krajcerjev v žepu, na pol novo obleko na sebi, spominsko kolajno na prsih. Nobene hiše, nobenega domovja, nobene krave, nič denarja kakor tistih borih trideset krajcerjev — zdaj pa skači. Toda poguma nisem zgubil, ampak sem takoj mislil: Peter, ti se moraš oženiti! Drugače bo slaba! In — pa s kom? — Seveda z lepim in bogatim dekletom! — Ja, ko bi ga bilo tako hitro in lahko dobiti!? — Prihodnjo nedeljo sem se malo ogledal po dekletih. Takoj sem jo imel! Veš, dekle, pridno, mlado, lepo kakor spomladno jutro, z eno besedo, pravi biser med dekleti in vrhu tega pa edina hčerka bogatega kmeta. To je bilo vse lepo in dobro. Ko bi le tega očeta ne bilo! Oče te deklice je bil hud, neprijazen človek, ošaben ko turški paša, skop tako, da je gotovo noč in dan sedel na svojem denarju. — Več kot štiri tedne ni zdržal pri njem noben hlapec. Eden ni ugajal kmetu, drugi je pogledal preprijazno hčerkico in moral je oditi. Bal se je, da bi se mu hčerka omožila, in da bi prišel njegov lep denar na ta način v tuje roke. En ducat snubačev je že napodil. Brez hlapcev in dekel, samo s hčerko in dvema starima najemnikoma, daljnima sorodnikoma, je delal ter trpinčil sebe in druge. Vsled tega je bilo tudi njegovo zemljišče zelo slabo obdelano. Stari se mi torej ni nič dopadel, tem bolj pa dekle. »Le pogum, Peter!« sem si mislil, »če si pri vojaki s

surovimi podčastniki shajal, zakaj ne bi z godrnjavim starcem. — Toda dekle dobiti bo težko, če je že marsikateremu bogatemu fantu spodletelo. »Korajža velja« in napotil sem se takoj naslednji dan k Čmerniku, tako se je imenoval kmet. Stari ni bil doma. Hčerka mi je takoj prinesla kruha in mleka ter me silila naj si vzamem, kolikor želim. To sem tudi pošteno storil.

Ko sem zavžil, sem rekel: »Bog ti povrni, Marica! Če boš ti kedaj potrebovala kako uslugo, s srca rad ti jo storim; na primer, če potrebuješ kedaj kakega ženina, le pokliči me!« Deklica je zarudela ter bežala iz sobe. Šel sem za njo. Zunaj se mi je že nasmejala in rekla: »Da, Peter, če bom kedaj kaj potrebovala, ti bom že povedala!« Ko sem vprašal po kmetu, mi odgovori, da je šel iskat hlapca. To je bilo ravno kot navlaš. Stari ni našel hlapca in čez osem dni sem šel zopet tja. Ravno kakor sveča sem se postavil pred kmeta: »Dobro jutro, oče Čmernik! Prišel sem od vojakov in nimam nič službe. Ali ne potrebujete nobenega hlapca?«

»Seveda ga potrebujem«, je zahreščal, »znaš delati?«

»Kakor stroj!« sem rekel.

»Pa tudi pridno delaš?«

»Kakor živina!«

»In koliko plačila zahtevaš?« me vpraša.

Zdaj sem se naredil ponižnega, kajti mislil sem si, pri njegovem žepu ga najložje primeš. Odgovoril sem:

»Plačila ne zahtevam nobenega! Pol leta vam bom delal in potem sami določite, koliko zaslužim.«

Kmet me je pomilovalno pogledal, mislil je gotovo, da nisem pri pravi pameti, potem pa je zagodrnjal:

»Ne, le zahtevaj plačilo, mi je ljubše. . . Nočem, da bi potem tožil!«

»Ne zahtevam nobenega plačila in tožil vas tudi ne bom. Čez pol leta mi dajte kar mi hočete!«

S tem je bil Čmernik zadovoljen in čez dva dni sem vstopil. Pol leta sem delal kakor črna živina! Njive in travniki so postali lepši in v spomladi je zelenelo in cvetelo na njih, da je bilo veselje. Gospodar je mnogokrat godrnjal, toda nisem se brigal za to. Delal sem neumorno naprej. Opazil pa sem, da me stari ima vedno rajši in da me večkrat zadovoljno opazuje pri delu. — S hčerko sva si bila kmalo dobra. Seveda tega očeta ni smel niti slutiti. Rekel sem ji: Če je oče blizu, bodi surova z menoj kakor svinja z žaklom polnim koruze. Dekle, je celo komedijo kmalo sprevidelo in gledala sva se kakor pes in mačka, če je bil stari blizu. To mu je ugajalo. Čez pol leta ni kmet nič omenil o plači in jaz tudi ne. Že sem služil skoro eno leto, ko sem svetoval Marici, naj zahteva od očeta, da me zapodi iz službe. Stari pa je vskipel in začel kričati: Tako, zdaj ko imam enega, ki je kaj vreden, ga hočeš spraviti proč od hiše. Jeli, ker se ti ne laska in prilizuje? Za tisoč goldinarjev ga ne dam od hiše!«

Čez dva dni sem šel k njemu. »Oče, rad bi z vami govoril zaradi plačila!«

»Le govori!« mu je ukazal.

»Za prvo leto ne zahtevam nič, za drugo pa zahtevam veliko. Če vam je preveč, pa grem, izvedel sem za izvrstno službo.«

»Zahtevaj!« je zagodrnjal.

Vzravnal sem se pred njim, krepko postavil pred njega ter rekel:

»Oče Čmernik, jaz zahtevam vašo hčerko Marico za ženo. Če jo dobim, ostanem zastoj vaš hlapec!«

Pri teh besedah je stari odskočil od klopi skoraj do stropa. Začel je kričati: »Kaj, ti berač, ti nemanič, ti hočeš hčerko najbogatejšega kmeta za ženo!«

»Potem pa grem!« sem rekel mirno.